

ЛЕКЦІЯ 15

Годівля овець

План

- 1. Вплив годівлі на вовнову продуктивність та плодючість овець.**
- 2. Основні корми для овець.**
- 3. Годівля баранів-плідників.**
- 4. Годівля вівцематок.**
- 5. Годівля ягнят та ремонтного молодняка.**
- 6. Відгодівля овець.**

ЛІТЕРАТУРА

- 1. Годівля сільськогосподарських тварин /Л. І. Ібатуллін, Д. О. Мельничук, Г. О. Богданов та ін. - Вінниця: Нова Книга, 2007. - 616 с.**
- 2. Практикум з годівлі сільськогосподарських тварин: навчальний посібник / [Ібатуллін І.І., Мельничук Ю.Ф., Отченашко В.В. та ін.] під ред. Академіка НААН України І.І. Ібатулін. – К: 2015. – 422 с.**
- 2. Технологія виробництва продукції тваринництва : підруч. / [Бусенко О.Т., Скоцик В.Є., Маценко М.І. та ін.]; за ред. О.Т. Бусенка. – К.: «Агроосвіта», 2013. – 492с.:іл.**

1. Вівці – жуйні тварини. *Поїдають у 1,5–2 рази більше рослин, ніж велика рогата худоба і коні.*

Загальна ємкість травного каналу 44 л: об'єм шлунку – 30 л. Довжина тонких кишок – 26 м, товстих – 5 м, всмоктувальна площа становить 2,8 м², що у перерахунку на 1 кг живої маси значно більше ніж у великої рогатої худоби.

Висока плодючість та скороспілість

- вихід ягнят на 100 вівцематок в середньому 150-160 (романівська порода – 300-350).
- молодняк до 6-8міс. віку досягає маси 40-45 кг.

Вплив годівлі на вовнову продуктивність і плодючість овець

- **Рівень годівлі баранів плідників** (особливо збалансованість за протеїном, незамінними амінокислотами, мінеральними речовинами і вітамінами) позитивно впливає на статеву активність, об'єм та якість спермопродукції.
- Повноцінна годівлі в перший період кінності сприяє підвищенні плодючості, у другий – впливає на збереження ягнят після народження.
- За високого рівня годівлі під час кінності плід накопичує глікоген у печінці та м'язах, який витрачається на підтримання температури тіла і на енергію ссання молока.

1. Вплив селенових препаратів на показники відтворення маток

Показники	Групи (n = 30)		
	контрольна	селеніт натрію (0,2 мг/1 кг жм)	селенопіран (0,4 мг/кг ж.м.)
Тривалість охоти, годин	21,2 ± 0,5	24,9 + 0,6	25,2 ± 0,6
Кількість маток з повноцінною охотою, %	81,1	93,8	92,4
Запліднюваність, %	77,5	84,6	83,9
Запліднилось від першого осіменіння, %	59,8	74,3	75,5
Матки, що дали двійні, %	-	6,1	7,4
Народилось ягнят, голів	23	28	29
Клінічно здорових, голів	21	28	29
Жива маса при народженні, кг	4,1 ± 0,03	4,6 ± 0,04	4,7 ± 0,09

Нестача вітаміну А є причиною народженням мертвих ягнят. Особливо страждають вівці з двійнятами.

Усунення дефіциту - згодовування високоякісного вітамінного сіна та підгодівля кітних маток риб'ячим жиром (плодючість вівцематок підвищувалась на 60-80%).

Ведення баранам-плідникам вітаміну Д перед паруванням, покращує плодючість овець на 31 %, а вихід ягнят - на 27%.

- ***Згодовування кормів, що містять речовини з екстрогенною та зобогенною дією*** (капуста, ріпак, конюшина, люцерна) супроводжується зниженням плодючості багатоплідності в межах 10-20%

Плив годівлі на вовнову продуктивність

- *За недостатньої годівлі кітних (3-4 міс. кітності) вівцематок зменшується густина вовни*
- *За недостатньої годівлі овець ріст вовни сповільнюється до 0,2 см за місяць, а до кінця весни – майже зовсім припиняється.*
- *За нестачі протеїну в раціоні настриг вовни знижується на 20-40%,*
- *дефіцит кальцію, фосфору, сірки –знижується настриг на 20% і більше. Вовна втрачає пружність, звивистість.*
- *за йодної нестачі вівці втрачають вовну.*

2. Основні корми для овець.

Сіно – кращий зимовий корм для овець. Найцінніше сіно для овець – сіно бобових трав, особливо люцерни, конюшини, вики, еспарцету, буркуну. В ньому дуже багато білка, а тому воно дуже корисне для козенят і кітних маток.

Злакове сіно (із пирію, стоколосу, суданки, тимофіївки, райграсу) дещо бідніше на білкові і мінеральні речовини, але має багато вуглеводів і вважається добрим кормом для овець.

Грубостебле сіно, яке містить багато очерету, осоки, хвоців та інших малопоживних трав вівці їдять погано.

Даванки дрібностеблого сіна дорослим вівцям за добу можуть досягати 2-2,5 кг. При нестачі в господарстві сіна частину його (40-50 %) можна замінити соломою або гіллячковим кормом.

Солома – найкраща ячмінна і просяна, пшеничну вівці погано їдять.

Для кращого поїдання солону подрібнюють і змішують з силосом, коренеплодами, жомом у співвідношенні: 1:4.

Гіллячковий корм, заготовлений у червні-липні з молодих гілок липи, берези, клена, верби, містить тонізуючі речовини, вітаміни й особливо корисний узимку ягнятам і лактуючим маткам. Добрим джерелом вітамінів можуть бути взимку і гілки хвойних дерев. Віники масою 2 кг по кормових цінностях можуть замінити 1 кг лучного сіна середньої якості.

Соковиті корми

силос кукурудзяний, буряки кормові, морква, гарбузи та кавуни кормові (1-5 кг на голову в день).

Зелені корми - **2-10 кг на голову** , залежно від живої маси, фізіологічного стану

Мінеральні добавки:

Сіль кухонна – кітні матки -8-10 г/добу, підсисні – 10-15, ячнята – 5-8 г.

Крейда кормова -5-15 г, Сіль глауберова

3. Годівля баранів-плідників

- *норми годівлі баранів-плідників залежать від породи,напрямую продуктивності, живої маси та інтенсивність статевого навантаження.*

У баранів-плідників виділяють такі періоди:

- непарувальний – 8,5–9 міс (період спокою)
- передпарувальний – 1,5–2міс (червень-липень)
- власне парувальний – 1,5 міс (к-ць серпня-вересень).

Потреба баранів-плідників в енергії та протеїні:

- у непарувальний період –

20 МДж ОЕ на 100кг ЖМ і 9 г ПП на 1 МДж ОЕ,

- у парувальний період

- помірне навантаження (2–3 садки в день)

25 МДж ОЕ на 100 кг ЖМ і 11–11,2 г ПП на 1 МДж ОЕ;

- інтенсивне використання (4–5 садки в день) – 28-30 МДж на 100 кг ЖМ і 12,0–12,5 г ПП на 1 МДж ОЕ.

Структура раціону барана-плідника

Корми	Непарувальний період		Парувальний період
	зима	літо	
Грубі (сіно)	35-40	-	15-20
Соковиті	20-25	-	5-10
Концентровані	40-45	35-40	40-50
Корми тваринного походження	-	-	5-10
Зелені	-	60-65	15-20

Раціони барана-плідника

у непарувальний період:

- Сіно злаково-бобове - 1,5–2 кг,
- Соковиті корми (силос, буряк) - 1,5–2,5 кг
- Концентровані корми 0,6–0,8 кг.

У парувальний період

- Сіно-0,4-0,5 кг
- Морква, буряки -0,5-1 кг
- Трава- 1,5-2 кг
- Концентровані корми -0,9-1,2 кг
- Збиране молоко -1,5-2 кг, (м'ясне, м'ясо-кісткове борошно -0,2 кг)

3. Годівля вівцематок

- *Холостих і вівцематок в першу половину кінності* годують за однаковими нормами.
- Норма сухої речовини на 100 кг живої маси складає 3-3,5 кг, з вмістом в 1 кг 7,5-9 МДж обмінної енергії, 50-70г ПП, 3-5г Са, 2,5-3 г Р, 2-2,5г S, близько 10 мг каротину, 500 МО віт Д.
- **За 1,5-2 міс до парування або осіменіння норми годівлі збільшують на 15-20% або на 2,5-3,5 МДж ОЕ.**
- **В останню третину кінності** потреби тварин в енергії зростають на 30–40%, у перетравному протеїні – на 40–60 %, у кальції і фосфорі – майже в 2 рази.

Рекомендована структура раціонів холостих і кітних вівцематок

Корми	Холості і першої половини кітності		Другої половини кітності (зима)
	літо	зима	
Грубі (сіно)	-	30-35	40-45
Соковиті	-	45-55	30-35
Концентровані	15-20	15-20	20-30
Зелені	80-85	-	-

Потреба лактуючих вівцематок в поживних речовинах залежить від живої маси, періоду лактації, породи та кількості ягнят.

- *Лактуючій вівцематці потрібно на 100 кг живої маси 3,5-4 кг СР, в 1 кг якої повинно міститися: 9-11 МДж ОЕ, 80-100 г ПП, 5-6г Са, 3-4 г Р, 2,5-3,5г S, 10-15мг каротину, 500 МО віт Д.*
- *В перші 2 місяці лактації молочність вівцематок в 2-2,3 рази вища ніж в другі 1,5-2 місяці. Тому і потреба в поживних речовинах в першу половину лактації на 25-30% вища порівняно з другою.*
- *Молочність вівцематки можна визначити за приростом ягнят в перші 25 днів життя, знаючи що на 1 кг приросту витрачається 5-6 кг молока. Наприклад, приріст 2х ягнят на 25 день життя складає 30 кг, молочність 165 кг (30X5,5). Витрати кормових одиниць на 1 кг молока- 0,7-1,0.*

Орієнтовна структура раціонів підсисних вівцематок

1 половина лактації (зима):

грубі корми – 25-30

соковиті - 40-50

концентрати -25-30%

2 половина лактації (літо)

зелені – 80-85%

концкорми – 15-20%

Добові норми згодовування кормів вівцяматкам, кг:

сіно – 1-1,5 кг

солома -0,5-1 кг

силос або сінаж – 2-4 кг

концентрати 0,3-0,5 кг

Річні норми заготівлі кормів на 1 середньорічну вівцяматку такі

- грубі корми -3 ц,
- соковиті – 7-8 ц , в т.ч силос 5-6 ц,
- концентровані 0,5-1 ц.

5. Годівля ягнят

У новонароджених ягнят кишковий тип травлення. Основна маса спожитого корму надходить у кишечник значно швидше, ніж у дорослих тварин. Тому, щоб уникнути переповнення кишечника добовий раціон ягнятам необхідно згодовувати невеликими порціями.

До 2-місячного віку кишковий тип травлення поступово переходить у шлунково-кишковий, властивий для дорослих тварин, і з 1,5-2 міс ягнята можуть ефективно споживати рослинні корми.

Після 20-40 хв після народження ягня має отримати першу порцію молозива

Перші 3-5 днів після народження ягнят треба годувати через кожні 2-3 год й найбільше уваги приділяти слабким, особливо тим, у матерів яких недостатньо розвинутий материнський інстинкт.

Ягнят з багатоплідних окотів, за недостатньої молочності вівцематок, а також ягнят-сиріт підсаджують до високомолочних матерів, які народили одне ягня.

Маток з недостатньо вираженим материнським інстинктом й кволими ягнятами поміщають в індивідуальні клітки, а вівцематок з добре розвиненими ягнятами у групові клітки.

З 10–15-добового віку ягнят привчають до поїдання сіна, концентрованих і соковитих кормів.

Із концентрованих кращими для ягнят є плющений овес та кормова суміш із трьох частин – подрібненого вівса або ячменю і однієї частини соняшnikової макухи, із соковитих – подрібнені морква та буряки, доброякісний силос та сінаж.

З мінеральних кормів ягнятам згодовують крейду, кісткове борошно, знефторений фосфат, монокальційфосфат, преципітат (дикальційфосфат), кухонну сіль та ін.

Підгодовують їх у спеціальних клітках з лазами, через які не можуть потрапляти вівцематки

За перший місяць життя ягнята в середньому споживають 40–50 г концентрів на голову за добу.

На другому місяці вирощування загальна поживність кормів, призначених для додаткового згодовування до материнського молока становить 0,20–0,25, на третьому – 0,35–0,40 і на четвертому – 0,60–0,65 к.од. за вмісту протеїну 125–130 г із розрахунку на 1 к.од.

Протягом трьох місяців життя добові даванки сіна зростають із 0,15–0,20 кг до 0,5 кг, якісного силосу – відповідно з 0,2 до 0,5 та концентрованих кормів – 50 до 300 г, у складі яких на високопротеїнові корми (макухи, шроти) має припадати 25–30%.

На замісниках овечого молока (ЗОМ) вирощують ягнят із багатоплідних окотів (більше двох ягнят), ягнят-сиріт, а також від хворих та маломолочних вівцематок.

Перед використанням ЗОМ розбавляють чистою водою температурою 40–45°C у співвідношенні 1:4–5.

Випоюють охолодженим (температура приміщення).

Якщо використовують замітник коров'ячого молока, то до нього додають 15 г тваринного жиру та 25 г рослинної олії.

Із 2-тижневого віку штучно вирощуваних ягнят підгодовують концентрованими кормами, сіном і сінажем та забезпечують в достатку питною водою і мінеральною підгодівлею.

За період вирощування до 1,5–2місячного віку ягнята споживають 10–12 кг ЗОМ.

За відсутності ЗОМ можна використовувати незбиране молоко, на 10 кг якого додають 700–800 г замітника молока для телят і 10 г риб'ячого жиру. Суміш ретельно перемішують і випоюють ягням.

Із 1,5–2-місячного віку випоювання замітника молока ягням припиняють.

Годівля ремонтного молодняку

У 3-4 міс. ягнят відлучають від вівцематки.

Відлучення припадає переважно на весняно-літній період. Добовий раціон відлучених ягнят включає 4-6 кг трави і 250-300 г комбікорму чи зерноsumіші з білково-мінеральною добавкою.

Племінним баранчикам добову даванку концкормів збільшують до 400–500 г.

Враховуючи стресовий стан, викликаний відлученням від вівцематок, у раціони молодняку упродовж 2–3 тижнів до суміші концкормів додають 3–5% за масою сухого збираного молока.

Після відлучення до 8–9 місячного віку молодняку притаманна висока енергія росту. Добовий приріст живої маси в цей період у середньому становить 350–400 г.

Із 5 до 8-12-місячного віку добова потреба в енергії у ярка зростає з 0,9 до 1,2 ЕКО, а рівень перетравного протеїну із 100 до 130 г. У баранчиків потреба вища порівняно з ярками- зростає з 1,1 до 1,7 ЕКО, кількість протеїну з 120 до 190 г.

Норми годівлі молодняку овець визначають залежно від віку, статі, інтенсивності росту, вовнової продуктивності (для вовнових і вовново-м'ясних порід) та породних особливостей.

Вік молодняку овець-8-12 міс. співпадає із стійловим
утриманням

Для забезпечення нормального росту і розвитку у зимовий період до раціонів молодняку вводять концентровані корми (яркам до 300–400 г, баранчикам – 500–600 г), сіно – 0,8–1,0 кг, силос – 2–3, коренеплоди – 1,0–1,5 кг.

Із мінеральних кормів додають: для ярок – кальцію – 4,5–5,0 г, фосфору – 3,0–3,5, для баранчиків – потреба в макроелементах на 30-35% вища..

Ягнятам раннього відлучення (віком 45–60 днів) згодують спеціальні комбікорми, сіно, силос і коренебульбоплоди у стійловий період та випасають на пасовищах у літній період.

Частка концормів у раціонах такого молодняку може становити 55–60% за їх енергетичною поживністю.

Середньодобовий приріст живої маси ягнят 4–8-місячного віку 120–150 г може бути забезпечений при випасанні на пасовищах і підгодівлі концормами з розрахунку 0,2–0,3 кг на одну голову за добу, оскільки час вирощування їх припадає переважно на пасовищний період.

Відгодівля овець

Для відгодівлі використовують вибракуваних дорослих овець (вівцематки, валахи, барани) і надремонтний молодняк.

Розрізняють такі типи відгодівлі:

- 1) **інтенсивна відгодівля ягнят** до 6-місячного віку з живою масою 40–45 кг для одержання молодої нежирної ягнятини;
- 2) **помірна відгодівля молодняку** до 8–11-місячного віку з живою масою 50–55 кг для одержання стиглої соковитої баранини;
- 3) **відгодівля дорослих овець** для одержання жирної баранини і сала.

На інтенсивну відгодівлю ставлять ягнят осінньо-зимового окоту.

Розпочинають підготовку їх до відгодівлі в останній місяць підсисного періоду.

Завдяки споживанню материнського молока і посиленої підгодівлі концкормами забезпечують високий приріст живої маси ягнят перед відлученням. У період відгодівлі даванку концкормів збільшують до 500–700 г на одну голову на добу. Кількість перетравного протеїну в раціоні інтенсивно ростучих ягнят з середньодобовим приростом живої маси 250–400 г доводять до 125–130 г на 1 ЕКО (10 МДж).

➤ Найкращими для інтенсивної відгодівлі вважають **повнораціонні гранульовані кормосуміші** (45–60% сінного або трав'яного борошна, 10–15 соломи, 30–40% концентрованих кормів, необхідна кількість кормових добавок). Використовують також розсипні кормосуміші або комбікорми з додаванням зеленої маси.

Структура раціону (зимовий період)

концентровані -30–35%,

грубі – 15– 20%

соковиті – 50–55% .

Відгодівлю ягнят зимового окоту у весняно-літній період проводять з використанням пасовищ, ранньовесняного – в кінці літа та восени і, крім пасовища, підгодовують додатково соковитими кормами (силос, коренеплоди, гарбузи тощо).

Помірна відгодівля можлива у літньо-осінньо-зимовий період із використанням молодняку зимового і весняного окотів.

Ягнят після відлучення від вівцематок з 4-місячного віку випасають на природних або культурних з добрим травостоем пасовищах і підгодовують концкормами з розрахунку 300–400 г за добу.

До осені та початку зими 8–11-місячний молодняк досягає живої маси 50–55 кг і його реалізують на м'ясо.

Відгодівля дорослих овець.

Дорослі вівці не потребують при відгодівлі високих даванок протеїнових кормів, оскільки в їхньому організмі у середньому за добу відкладається лише 5–8 г білка. Для цього у добовому раціоні на 1 ЕКО. достатньо передбачити 85–90 г перетравного протеїну.

Вибракуваних вівцематок і баранів відгодовують протягом 2–3 міс на зелених кормах, із розрахунку 6–8 кг на одну голову за добу та концентрованих (20-25% за поживністю-0,3-0,5 кг).